

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvcvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

6. Vtrum filius Dei assumpserit humanam natura[m] mediante gratia.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

mendo inchoauit executionis ordine a partibus; & quod resursum pum in compositione allumptionis, sicut assumptione partium, ut sic divina sapientia diu operatur etiam suavitatem assumptionem secundum executionem & resolutionem. Quo fit, ut probabilior sit positio in litera posita, sulta Aug. fauore.

Vnde ad primum

Sco. distingui potest
quod primo assumptum dupliceiter; ut
quod totale, & quod non totale, seu par-
tiale; & similiter pri-
mum assumptum ter-
minata totaliter a-
sumptione, vel non
terminata totaliter,
& dicit quod natura
humana est primo
assumpta ut quod co-
tale, vel terminata
totaliter assumptione.
incorp. autem
partes autem sunt secundum ope-
rationis ordinem prius assumpta non
terminata totaliter assumptione, non ut
quod totale. Cum
ergo dicitur primo,
assumptum non est
natura humana, nega-
tur loquendo de pri-
mo assumpto, termi-
nata totaliter assum-
ptione, & similiter de primo assumpto, ut totale passuum assum-
ptionis, in quo tamen sensu oportet uerificari tale antecedens, si
consequentes sue debent valere, & inconvenientia sequi. Ad hoc
confirmationem negatur, quo i simili modo omnino se habeat
Verbum assumptum tunc & tempore, quia pro illo instanti assump-
tione dupliceiter, scilicet in fieri & in facto esse, quia tunc erat ue-
ram dicere, nunc est unita, & immediate ante hoc non era unita,
quod deinceps falso dicetur quoniam assumptione remaneat non
in fieri, sed in facto esse. Et propterea conceditur, quod quantum
ad factum esse eodem modo se habuit tunc & habet modo, & sic
tunc filius Dei nesciit primo homo, sicut Sortes est primo ho-
mo ex primo assumpto terminata totaliter assumptione, & simili-
ter ex primo assumpto ut totali passu assumptione is, ita & nunc
& in eternum.

¶ Ad alia duo simul dicitur, quod nec somniamus. Verbum dicit
hominem a partialibus assumptionis, & non totaliter terminata a-
sumptione, nec esse ibi tot assumptiones, sed unam tantum, secun-
dum naturae ordinem exequendo progradientem prius ad par-
tes, quam ad totum; quia sumus certi, quod quasi resoluendo de-
fit a toto, & non a partibus.

¶ Ad rationem autem ostendiamus, quae est fundamentum opinio-
nis sua, respondetur ex Auctoris doctrina praenotata in ar. 1. hu-
ius q. in response ad secundum, quod scilicet non est similis or-
do assumptionis ad personam assumptionem, qui est coruendus
ad propriam personalitatem, cuius oppositum pro fundamento
Sco. assumptum ratio Auctoris ibidem est, quia persona assumpta
est altioris ordinis, quam est persona propria. Et ne inuoluantur
intellexus, distinguatur, quod quia qualiter est de ordine assum-
ptionis, & non de ordine personalitatis, ideo ne aquiuocetur, di-
catur quod per esse personale & similiter per personali, potest
intelligi posse fieri, vel fieri personali, vel qua constitutum
personal, potest intelligi posse fieri, vel fieri aliquid persone.
Si primus intelligatur, concedatur totum, abf. declinatione in
tamquam impertinens, quia non est qualiter de prius natura per-
sonabilis illo modo, ut he persona aut quasi constitutum personal,
sed de prius natura assumptionib; ad uitatem personali, si autem
secundo modo intelliguntur dicti termini, ad propositum quide-
lunt, sed minus proprii.

Verum tamen non fiat us in vocabulis, & supposita distinctio-
ne, qua in litera habetur de prius assumptionib; ordine naturae se-
cundum intentionem & finem executionem, respondetur q. Major
est uera de primo secundum ordinem intentionis, non autem de
prime secundum ordinem executionis. Illud enim quod est in
le per primo personali, illud primo, ordine intentionis, non
primo, ordine executionis personali in alio, hoc est, fit aliud
alieno personali, a qua assumptioni pars, in vel partes eius, ita quod
prius secundum executionem fiat, vel fiant aliud alieno perso-
nal, quam tota natura quae sit in le per primo personali, si fi-
bi dimittetur. Probatio autem Majoris ad hunc sensum appli-
cata, nihil ualeat: quia secundum executionis ordinem illud

A totum non in se toto, sed in parte vel partibus eius prius perio-
narentur, hoc est, fieret aliud assumptionis personali, quam esset in
seipso toto personali, si fibi dimitteretur. Et cum contra hoc af-
fertur, quia in illo priori illud totum non est natura assumpta, quia
non est natura singularis, respondetur, quod verum est quod non

est natura assumpta in

seipso toto ante illud

natura infinita,

sed est natura assumpta

secundum sui partem

vel partes ante illud

infinita, secundum e-

xecutionis ordinem:

quoniam, quaelibet

pars nata est assumpta,

vt sit aliquid perfo-

nitum assumptum: quā-

uis tolum natura in-

tegra nata sit assumpta,

vt sit velut continuum

perfonem: quia ipsa sola est sic per-

sonabilis, scilicet ut

sit vel persona, vel

quasi constitutum per-

sonam: partes autem

ei sunt personabiles,

hoc est assumpti-

biles ad unitatem per-

sonalem, antequam

secundum execu-

tionem assumpta intelliga-

tur toto. Vbi scito,

quod licet respectu

personae propriæ prius secundum executionem intelligatur per-

sonari tota natura, quam partes, quia partes

anima & corpus ad perlonandum concurrunt, mediante tota natura constitu-

ta per illas, ad assumptionem tamē a diuina perlona prius

secundum executionem concurrent partes, scilicet anima &

corpus, quam natura integræ: quia ad exequendum assumptionem

non oportet media re executive, sed secundum intentionem

tantum, totam naturam, quoniam constat diuina personalia

possit inchoare assumptionem a partibus quasi progrediend

ad totum, & rationabiliter constat, quod de facto sic fecit, ut

probatum est. Respectu personæ propriæ non nisi naturalis ordo

partium ad propriam personaliam attenditur, qui est etiam ex ec-

ecutive mediante toto: & ideo non habet solidum fundamentum

(vt ex Auctore allatum est) ratio Sco. eodem ordine partes na-

turae humanae, & totam ordinantis ad propriam, & ad diuinam personaliam.

¶ Ad primam autem Duran. rationem negatur, q. natura humana

sit omni modo secundum rem, quod sunt partes etiam simul

sumpta. Et quoniam qualiter haec supponenda potius, quam di-

ficienda hic est, ideo non moror.

¶ Ad secundam dicitur, quod assumptionem esse unius, contin-

git dupliceiter, scilicet unius simplicis, vel unius compositi.

Et rursum unus compositi, secundum quod unum tantum est, vel non

tolum secundum quod est in se unum: sed etiam secundum suas

partes. Et subiungitur, quod incarnatione est assumptione una & ad

unum & unius vniuersitatem exposito, quia sic filius Dei assumptus

unam naturam humanam compositam ex anima, & corpo-

re, ut etiam simul tempore & prius natura secundum nos ordine

executionis, vel posterius natura secundum alios assumptionem ani-

mag & corpus in seipso, & non solam secundum quod sunt un-

um in tota natura, quod nihil aliud est quam assumere totam

naturam. Et quod hoc oporteat fieri, patet ex eo, quod aliquis

oportet filium Dei in morte de nostro nouo assumptione corpus & ani-

mag, quod Sco. insolutam dimisit, & Duran. male videatur posse

euader. Nihil igitur valet illatio illa, Natura integræ est al-

sumpta: ergo partes assumptionis sunt ut unum, intelligendo cum

precisione, hoc est, ut sunt ut unum præcise, & non etiam ut sunt

in se diuerse.

Super questionis sextæ articulorum sextum.

T Itulus articuli 6. intelligendus est, vt sonat.

T In corpore artic. vna est conclusio, responsua quæsto-

riæ non potest intelligi, vt medium in assumptione hu-

manæ naturæ. Et probatur sic. Gratiæ tripliciter dici potest, dupli-

citer quidem in Christo, scilicet gratia vniuersitatis, & gratia habitua-

lis, & tertio modo ipsa voluntas Dei gratias donas: sed nullus isto

modorum habet rationem medijs in assumptione naturæ hu-

manæ: ergo. Probatur signatim, primo de gratia vniuersitatis, quia est

ipsum esse personale gratias datum, quod in assumptione se habet,

vt ter-

QVAEST. VII.

¶ tertius, non ut
medium. Secundo de
gratia habituali, quia
la natus, & effectus
causae uniois, &
vt patet Ioan. primo.
Tertio de voluntate
diuina, quia te habet
ut causa efficiens, no
ut medium,

¶ Nota hic primò,
quod gratia potest
dupliciter inesse, scilicet
formigiter, vel
effectu, & quia gra
tia primis duobus
modis dicitur forma
liter, tertio autem ef
fectu, ideo in litera
Auctor duplicem
runt in Christo in
principio cor, articu
li dicit, felicitatio nio
nis, & habitus; utra
que enim est forma
liter in Christo. Diu
na autem voluntas est
gratia effectu, ac
per hoc velut extin
feca causa, & propte
rea non est in litera
connumerata. Inter
gratias in Christo.
illa siquidem prepo
sitio in, denotat esse
in Christo formaliter,
sicut forma est in
subiecto.

¶ Nota secundò, quod
cu quis gratie dat
te ipsum alii tunc
ipmet vocatur, &
est gratia iuxta com
mune usum loquen
di, quo coeclium gra
tiole donū gratia vo
catur, dum dicimus,
ite fecit mihi hanc
gratia &c. Et hoc mo
do, quia res data hu
mane nature in my
sterio assumptionis
est esse personale filij
Dei, ideo ipsum esse
personale, ut indu
rationem doni gra
tiae cœcessit, vocatur
gratia: uniois autem,
quia per unioinem ha
betur a natura, cui da
tum est. De hac tamē
uniois gratia, ppter
varia, que de ipsa di
ci videntur in art. vlt.
¶ Tertiò, quod
Nota tertio, quod
Auctor seipso, do
ctor opiniones, quā
in 3. sent. secutus est,
dicit. q. 1. art. 2. q. 1.
de gratia habituali,
quod erat media con
gruentia respectu af
sumptionis, his con
futur auctoritate Ioā
Euan. Et sic teret, q
prius natura humani
tas Christi assumpta
est, quā gratia habi
tuali donata, ut ex per
sonalitate, oīa fluen
ta gratia in homine
illo essent pleno gra
tia, & non ratis.

A D PRIMVM ergo dicendum,
quod unio nostra ad Deum
est per operationem, in quantum
scilicet cum cognoscimus & am
amus, & ideo talis unio est per gra
tiā habitualē, in quantum ope
ratio perfecta procedit ab habitu:
est unio natura humana ad ver
bum Dei, est secundum esse per
sonale, quod non dependet ab ali
quo habitu, sed immediae ab ip
sa natura.

A SECUNDVM dicendum, q
anima est perfectio substantialis
corporis, gratia vero est perfectio
animæ accidentalis. Et ideo gratia
non potest ordinare animam ad
unioinem personalem (qua non
est accidentalis) sicut anima, &
corpus.

A D III. Dicendum, q
uerbum nostrum vnitur voci mediata spi
ritu, non quidem sicut medio for
mali, sed sicut per medium mouēs.
Nam ex verbo concepto interius

verbum nostrum in uoce: sed ver
bū nostrum unitur uoci median
te spiritu, ergo verbū Dei unitur
carni, mediante Spiritus sancto, &
ita mediante gratia, quia Spiritu
sancto attribuitur, secundum illud
1. ad Corin. 12. Diuisiones gratia
rum sunt, idem autem spiritus.

SED CONTRA est, q
gratia est
quoddam accidens animæ, vt in
secunda parte habitum est. Vno
autem verbi ad humanam natu
ram est facta secundum subisten
tiam, & non secundum accidēs,
vt ex supra dicitur patet. ergo na
tura humana no est assumpta me
diantre gratia.

R E S P O N S U M. Dicendum, quod in
Christo ponitur gratia unionis,
& gratia habitualis. Gratia ergo
non potest intelligi, ut medium
in assumptione humanae naturæ,
sive loquamur de gratia unionis,
sive de gratia habituali. Gratia en
im unionis est ipsum esse perso
nale, quod gratia diuinitatis datur
humane naturæ in persona verbi,
quod quidem est terminus assumptionis.
Gratia autem habitualis
pertinens ad spiritualem sanctita
tē illius hominis, est effectus qui
dem consequēs unionem, secundum
illud Ioan. 1. Vidimus glori
am eius sicut vngenerata a patre,
plenum gratia, & veritatis. Perq
datur intelligi, q ex hoc ipso, q il
le homo est vngeneratus a patre, ha
bet q per vniōem habet plenit
dinem gratia & veritatis. Si vero
intelligatur gratia, voluntas Dei,
aliquid gratis faciēs, vel donās, sic
vno facta est per gratiam, non si
per medium, sed sicut per cau
sam efficientem.

A D PRIMVM ergo dicendum,
quod unio nostra ad Deum
est per operationem, in quantum
scilicet cum cognoscimus & am
amus, & ideo talis unio est per gra
tiā habitualē, in quantum ope
ratio perfecta procedit ab habitu:
est unio natura humana ad ver
bum Dei, est secundum esse per
sonale, quod non dependet ab ali
quo habitu, sed immediae ab ip
sa natura.

A SECUNDUM dicendum, q
anima est perfectio substantialis
corporis, gratia vero est perfectio
animæ accidentalis. Et ideo gratia
non potest ordinare animam ad
unioinem personalem (qua non
est accidentalis) sicut anima, &
corpus.

A D III. Dicendum, q
uerbum nostrum vnitur voci mediata spi
ritu, non quidem sicut medio for
mali, sed sicut per medium mouēs.
Nam ex verbo concepto interius

E procedit spiritus, ex quo forma
tur vox. Et similiter ex nerbo æ
terno procedit Spiritus sanctus,
qui formauit corpus Christi, ut
infra patet. Non autem ex hoc
sequitur, quod gratia Spiritus sancti
est sit formale medium in unio
ne predicta.

QVAESTIO VII.

D e gratia Christi, prout est quidam sin
gularis homo, in tredecim
articulos dinisa.

DEINDE considerandum
est de coassumptiō à filio
Dei in humana natura.
Et primo de his, q pertinent
ad perfectionem: Secundo
de his, que pertinent ad defectū.
¶ Circa primum consideranda
sunt tria. Primo, de gratia Christi;
secundo, de scientia eius: tertio,
de potentia ipsius.

D e gratia autem Christi consi
derandum est dupliciter. Primo
quidem de gratia eius, secundum
quod est quidam singularis homo;
secundo, de gratia eius, secundum
quod est caput Ecclesie, nam de
gratia unionis iam dictum est. *

C I R C A primum quartuntur
tredecim.

¶ Primo, Vtrum in anima Christi
sit aliqua gratia habitualis.

¶ Secundò, Vtrum in Christo
suerint virtutes.

¶ Tertiò, vtrum in eo fuerit fides.

¶ Quartò, vtrum fuerit in eo spes.

¶ Quintò, vtrum in Christo fue
rint dona.

I. ¶ Sexto, Vtrum in Christo fuerit
timoris donum.

¶ Septimò, Vtrum in Christo
suerint gratia gratis dare.

¶ Octavo, Vtrum in Christo fue
rit prophētia.

¶ Nonō, vtrum in eo fuerit ple
nitudo gratia.

¶ Decimò, vtrum talis plenitudo
sit propria Christi.

¶ Undecimò, Vtrum Christi gra
tia sit infinita.

¶ Duodecimò, utrum potuerit
augeri.

¶ Tertiodecimò, qualiter haec
gratia se habeat ad unionem.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum in anima Christi sit aliqua
gratia habitualis.

AD PRIMVM sic proceditur.
Videtur, q in anima assumpta
potest a uerbo non fuerit gratia habi
tualis. Gratia enim est quædam par
ticipatio diuinitatis in creatura ra
tionali.

¶ Super questionem
septimam.

I. N diuisione qua
stionum de gratia
Chrītī aduerte, q
tripliciter gratia in
Chrītō ponitur. I.
gratia unionis, gratia
singularis, & gratia
capitalis, & quia gra
tia unionis est ipsa
coniunctio persona
lis Dei ad naturam
humana (de qua
tractatum est) ideo
Auētor dicit, quod
de ipsa tractatum est
quamvis non sub no
mine gratia, sed rei
qua est gratia, & pro
prietate de aliis dua
bus tractandum est.

¶ Super questionis se
ptimam articulum pri
mum.

T Itulus ar. i in
telligentius est
ut sonat, ita q
non oportet quod
ly gratia limiteat ad
gratiam singularis
hominis; quoniam
statim ut dicitur, gra
tia habitualis suffi
cienter exprimitur,
quod de perfectione in
animæ in seipso sit
quaestus. ¶ Secundum
modum modo intelli
gendi sunt tituli te
quentium articulo
rum de uirtutibus,
& donis.

¶ In corp. articuli est
unica conclusio re
sponsuua quæsto af
firmatiue. Necesse est
ponere in Christo
gratiam habitualē.
Probatur tripliciter:
primo, quia anima il
la maxime propin
qua est principio gra
tia. Secundo, quia an
ima illa nobilissimas
operationes ui
dendi & amandi Deū
habet. Tertiò, quia
Christus mediator
gratiam in alios re
dundantem habere
debet. Vbi non quod
ly necesse, in conclu
sione positum, non
denotat necessitatem
logicam, hoc est,
quod impossibile
omnino est aliter se
habere: quoniam no
est hic quæstio de ta
li necessitate, nec ra
tiones in litera all
ate ad hoc tendunt:
sed est sermo de ne
cessario secundum op
eris ordinem rebus colo
num, seu secundum
poten-